

Cây trái rau củ Việt Nam trên đất Mỹ

Tác Giả: Hà Táng Cát

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 05:53

Cùng với người dân Việt tởn, các loài cây củ rau củ gốc Việt Nam cũng dần dần vào Mỹ 30 năm qua rồi... “đành củ” ở đây.

Mai vàng “thở thổi”, một niềm hạnh phúc trong ngày Tết của người Việt tại Mỹ

Người ta thường nói rằng tại Hoa Kỳ chúng ta trông có vẻ ngấy y dép đũa ngoài cửa cũng để biệt nhà này là dân Việt. Nhưng còn một loại tín hiệu đặc biệt khác nữa, đó là khi đi ngang một ngôi nhà mà nhìn thấy khóm trúc trúc c sâu, hay ít người cây mía vút cao phía sau rào – thì có thể chắc chắn phần trăm họ đang sống chính là một đất nước gốc Việt Nam của mình.

Trở lại qua thời gian hơn ba chục năm, người Việt đã lồng vào Mỹ nhiều loại rau củ cây trái của quê hương có truyền thống, góp thêm phần phong phú đa dạng cho đất nước này. Trên một luật pháp, vì công lý trái với quy định của Bộ Nông Nghiệp Hoa Kỳ, nhưng thực tế thì một nhóm di dân trong lịch sử đã từng làm nghề này. Họ luôn đem theo những cây củ, hoa củ, rau trái quen thuộc, không chỉ vì nhu cầu ăn uống mà còn là tình hoài hương, khi tâm trí “Chúng Ta Đi Mang Theo Quê Hương,” như tên của một chương trình phát thanh do các nhạc sĩ Ngô Mạnh Thu chủ trì từng truyền đi trên đài phát thanh VNCR.

Người ta thường quan tâm tới sự lớn mạnh nhanh chóng của công nghệ dân Việt tại Mỹ, sự phát triển những sinh hoạt đa dạng, thành tích của giới trẻ Việt Nam hiện đại trên những học vấn, công sở những món ăn và cửa hàng ăn Việt Nam. Nhưng ít ai chú ý đến sự đa dạng âm thanh và màu sắc của các loại thực phẩm Việt Nam trong vòng 30 năm, với một sự chuyển đổi của các

Cây rau muống

Người Pháp biết rau muống khi chiếm thuộc địa Việt Nam và đặt tên cho nó là “liseron d’eau,” do thực vật có hoa giống như hoa bìm bìm (liseron). Còn người Mỹ gọi là khoa học, chính người biết nhiều về nó trong vòng mấy chục năm gần đây qua sự có mặt của dân Việt Nam. Trong tiếng Anh rau muống có nhiều tên gọi, tất cả đều là tùy người nào đặt ra đã căn cứ vào mặt vài đặc điểm theo quan sát riêng. Hiện nay thì tên phổ thông nhất là “water spinach” ngoài những tên khác như “tropical spinach,” “swamp cabbage,” “swamp morning glory,” “water convolvulus”.... Spinach là loại rau xanh đặc trưng của dân chúng Âu Châu dùng quen thuộc trong bữa cơm hàng ngày từ thế kỷ 12, và giống như rau muống có thể ăn sống hay nấu chín. Người Mỹ thì Việt Nam không có giống rau này nên có người dịch “spinach” là rau rền Mỹ.

Theo tài liệu của địa phương Florida, rau muống mang tên khoa học “ipomoea aquatica” đã được dân chúng Trung Hoa trồng để ăn thì khoét thành miếng ba, dẹt để nấu nhà Hán. Tuy nhiên những ai đã được truy cập Táng Cát có thể biết sự tích vua Trần nghe lời xúi dục của ái phi Đác Ká xin táng Táng Can trái tim. Táng Can được thán nhân cắn dù mặt tím vẫn có thể sống và đi về đến nhà nấu để ngáng nói lời nào. Tiếng ráng ông đã quên lời, gặp yêu tinh giá làm người bán hàng rao bán “rau vô tâm,” ông thực sự không biết là thế gì nên cắt tỉa hết và sau khi được nghe người thích là “rau rền ruát” – thân rau muống rền – thì ông ngã ra chết. Trần Văn là vua cuối đời nhà Thanh, khoét thành miếng 11 trở về công nguyên, như vậy rau muống có lẽ đã được biết từ trên 3,000 năm.

Cũng theo nghiên cứu của địa phương Florida thì rau muống xuất xứ từ Ấn Độ và Trung Quốc những được trồng nhiều ở Đông Nam Á, các đảo Thái Bình Dương, Phi Châu và Nam Mỹ. Ngoài tính cách là loại thực vật phổ thông dùng, rau muống chính là nhiều chất nên còn có giá trị của mặt được thực vật và vì vậy những người di dân từ Đông Nam Á tìm cách đem theo giống đến nơi đất mới. Không biết rau muống được đưa vào Hoa Kỳ bao giờ, nhưng khoét năm 1973 người ta đã nhiều lần thấy rau muống xuất hiện trên các kinh doanh ở Florida, mặc dù bộ nông nghiệp liên bang và tiểu bang xếp nó vào hàng cỏ dại để diệt (noxious weed), mặt loại thực vật mọc thành rừng. Áp dụng để luật liên bang về các loài cỏ dại để diệt, các quan kiểm soát cây trồng Bộ Canh Nông Hoa Kỳ (USDA) cũng vì đưa rau muống từ tiểu bang này qua tiểu bang khác.

Sau năm 1975, những người dân Việt đến định cư ở Florida và Louisiana tìm thấy cỏ dại thực vật rau muống trên các đồng ruộng, hồ nước và kinh doanh hoang vu tại hai tiểu bang miền Nam đó. Bởi vì có lẽ họ đã lấy giống ngay từ loại rau muống sống mọc hoang, những người sau các loài

Cây trái rau củ Việt Nam trên đất Mỹ

Tác Giả: Hà Táng Cát

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 05:53

hạt giống khác cũng được mang từ Việt Nam đến dù là không được phép. Tại một lúc rau muống tràn lan khắp nơi và chính quyền đã áp dụng nhiều biện pháp can thiệp vì thấy loại cây này có nguy cơ phát triển nhanh chóng các hệ thống thoát nước và tạo nên các khoang nước tù hãm thu nước cho muỗi sinh sản. Theo cơ quan bảo vệ môi trường Florida, giầy rau muống có thể dài tới 70 feet, mọc rất nhanh khoảng 4 inches mỗi ngày và quần quít với nhau thành bè mọng, một mặt còn trở thành nguồn chôn cất, một khác làm ô nhiễm đất các loại thực vật khác biến đổi hình thái thiên nhiên. Thực là từ khoảng năm 1980 những người trồng rau muống nước bắt đầu phá hủy dần dần bằng nhiều cách, có nơi còn sử dụng thuốc diệt cỏ. Các tiểu bang Florida, North Carolina... cấm trồng trái và buôn bán rau muống.

Tuy vậy ở một số nơi được người Việt vẫn có rau muống, loại rau muống còn sau này được chú ý hơn là rau muống nước và không gặp khó khăn vì có thể trồng ngay vỉa hè sau nhà. Một vài nơi khí hậu ẩm áp quanh năm như Hawaii rất thuận tiện cho những nhà trồng rau muống. Tại California có một số trại trồng rau muống dùng mái che để có thể tiếp tục sản xuất trong mùa đông.

Trong một bài báo trên tờ Atlanta Journal Constitution năm 1996 viết về nhóm người Việt ở làng “Versailles” (Versailles, New Orleans), ký giả John Blake nhận định rằng khu vực này nằm trong nhà hát sân khấu quan trọng để vui chơi những người lao động và là một góp phần của họ vào kinh tế gia đình. Những loại sản phẩm cây nhà lá vườn, đặc biệt là rau muống, được đem bán tại ngôi chợ nhỏ và trở thành một nguồn cung cấp thiết yếu cho người dân cùng các nhà hàng tiệm ăn khác của người Việt Nam ở thành phố New Orleans.

Trải qua các giai đoạn phát triển quá mức rồi tạo nên khó khăn, cuối cùng thì vỉa hè hàng trăm ngàn dân tại một số nơi Việt Nam ở những đất Hoa Kỳ, đến đến rau muống đã chính thức được loại bỏ “đánh cắp và hủy hoại” vào hàng rau củ ở Mỹ. Một nhóm chuyên viên thực vật của viện đất đai ở Massachusetts có công đầu tiên trong việc này, bằng cách hợp tác với các giới hạn trách nhiệm bang để đưa ra những quy định cho phép trồng trái và bán rau muống trên thị trường.

Có hai lý do chính khiến Massachusetts ở trong số những tiểu bang đầu tiên đã công nhận rau muống. Trước hết tiểu bang này được hàng đầu sáu trên toàn quốc về số dân Việt, 36,685 người (US Census 2000). Sau đó, trong điều kiện thiên nhiên của Massachusetts, rau muống không là loại cây có tác hại. Điều kiện thời tiết thích hợp nhất với rau muống là nhiệt độ từ 75 đến 85 độ F, đến mùa đông khi nhiệt độ xuống dưới 50 độ F và gặp giá lạnh rau muống chết ngay. Vì vậy ở Massachusetts, rau muống không thể phát triển quanh năm để làm nên một ngành thoát nước như trồng rau củ ở Florida và Louisiana.

Cây trái rau củ Việt Nam trên đất Mỹ

Tác Giả: Hà Táng Cát

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 05:53

Hiện nay mặt số trái rau củ Việt Nam trên đất Mỹ, chúng hiện chỉ là một phần nhỏ của các tiêu thụ bang đầu đã chấp nhận giồng cây này nên không có loại thu nhập sâu chuyên dùng nào cho rau củ. Nhu cầu tiêu thụ sản phẩm thu nhập sâu của người tiêu dùng rau khác cũng là một lý do khiến cho mặt số trái rau củ Việt Nam có thể không được phép bán chính thức trên thị trường. Tuy vậy có thể tin chắc là trong tương lai rau củ Việt Nam sẽ thành một loại rau thông dụng tại Hoa Kỳ và không chỉ được trồng của bà ăn Việt Nam mà còn có thể cho mặt dân tiêu trên đất nước đa chủng tộc đa văn hóa này.

Những loại cây mang tính quê hương khác

Christopher Airriess và David Clawson trong một bài nghiên cứu về công nghệ Việt Nam năm 1994 nói rằng người Việt Nam hiện bắt đầu mặt dân tiêu nào khác đã tìm cách tái tạo tiêu thụ nội địa như các mặt mặt khung cảnh quê hương của mình, trong đó cây củ đóng vai trò quan trọng. Họ mang theo những giống cây tại Việt Nam họ cũng giống tìm kiếm tại Tây Bán Cầu những cây cùng loại mà họ đã quen thuộc ở Đông Nam Á.

Rau củ là một trong những loại rau thông dụng nhất của dân Việt nên dù khó khăn đến đâu thì cuối cùng vẫn phải có được trên đất Mỹ. Những người không thích những loại củ thông dụng bao nhiêu mà người Việt Nam vẫn cần giống củ nào đó đem qua để cho gia đình quê hương mặt và quê hương cũ không còn bao nhiêu xa cách. Chúng hiện như măng tây, rau đay, rau lang, bí, bắp, khoai, qua.... Bắp và đậu bắp là hai trong số những phẩm không thể thiếu cho bữa canh cá chua kiêu miền Nam, và chúng cũng là một kho tàng đất đai góc tiêu hay trồng ngay trong chậu cũng đã đủ dùng. Có thể tin rằng trong số 10 được giới thiệu bài này, ít nhất cũng vài ba quý vẫn có trồng những cây này trong vườn nhà.

Khoảng bảy năm trước, một lần tình cờ tôi bước vào một cửa hàng phẩm nhỏ bé ngay trung tâm St. Petersburg, Florida. Cô chủ bàn dân Cuba bước ra một tô phẩm chỉ có vài mặt hành lá. Đang mua một ít rau quai hay ngò gai mà chủ nhà bắt nói chuyện nào vì ông chủ quầy cũng là người Mỹ da trắng, thì bà chủ quán từ trong bếp bước ra với một đĩa nhỏ trên có mặt củ rau húng, vui vẻ giới thiệu: “Thầy ông có vẻ người Việt Nam nên tôi đem rau thơm ra, trồng tại nhà đây, đây ít khi mua được lắm. Với tôi khách của chúng tôi hiện hiện là Mỹ không bắt ăn rau thơm như người mình.”

Hiện đây đi ngang Moreno Valley, thành phố thuộc Riverside County không chỉ có tiêu vài chục dân Việt, bản nhiên tôi thấy lối công có tiêu mặt ruộng vẫn vẫn mặt chỉ “Ph” giới khu tiêu mặt, và không khi bắt mò thúc tiêu vào coi tiêu. Bàn bên cửa có mặt người lính mang

Cây trái rau củ Việt Nam trên đất Mỹ

Tác Giả: Hà Táng Cát

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 05:53

quân phác Vá binh Quác gia California, tát cá đáu đáng vát rau thám bá vào tô mát cách thành tháo. Nhá váy nghĩa là nháng dân tác khác đã tháng thác quen mùi vá rau thám Việt Nam rồi. Mát số hàng ăn Việt Nam cũng táng cho biát món gái cuốn rát đáng cá nhiáu ngái Mỹ áa thích.

Hián nay các loái rau thám là nhu cáu tháng xuyên trong cáng đáng ngái Việt và đã đác cung áng bái mát số nhà canh tác chuyên môn vát trên phám vi các mánh ván gia đình. Đái vái các hàng ăn, rau muáng có thá có hay không có, còn nhu cáu rau thám là hàng ngày. Con đáng “nháp cá” cáa rau thám đá dàng hán rau muáng, phát trián theo chián thuát chián tranh nhân dân hay vát đáu loang nên trong 100 nhà ngái Việt ít lám cũng tái 90 nhà tráng mát vài loái rau thám.

Sá xâm nháp nhanh chóng cáa nhiáu loái rau thám Việt Nam thá hián rõ á chá háu hát cháa có tên tiáng Anh, hay náu có ngái đã đát tên thì cũng cháa máy ai biát. Sá có tên “lemongrass” vì tá lâu Tây pháng đã dùng nó trong ngành hóa hác đác phám hay má phám. Loái cây này không phái do ngái Việt đáa vào Hoa Kỳ, có thá là di dân án Đá hay mát dân tác Á Châu nào đáy đã đem đán, trác khi á Mỹ có nháng tiám bún bò Huế.

Còn nhiáu loái rau thám khác cháa có tên Mỹ và náu nói tái chá có thá gái chung là mát loái lá dùng làm gia vá. Rau húng có tên “basil,” bác hà là “mint,” và chá nháng nhà thác vát hác mái biát rõ táng thá loái vái nháng tên khoa hác nhá “Ocimum basilicum,” “Pycnanthemum.” Nháng húng quá, húng lái, húng chó, há, sáng sông, lá lát... thì cháa thá nào nói cho ngái Mỹ hiáu đác. Có ngái đã gái đáp cá là “fish leaf,” rau răm là “Vietnamese coriander,” tuy nhiên đó mái là nháng sáng chá cháa đác máy ai nhìn nhán.

Gái cuốn

Cây trái rau củ Việt Nam trên đất Mỹ

Tác Giả: Hà Táng Cát

Chúa Nhật, 30 Tháng 10 Năm 2011 05:53

Nếu bạn thêm, không ít người sẽ ngạc nhiên vì số loại rau củ mà dân Việt Nam đã đưa đến, gần hết những gì có ở Việt Nam nay đều tìm được ở Mỹ. Đó là ngò gai, rau ngổ, càng cua, tía tô, búp chà, kinh giới, thìa là, rau má... Một loại lá mà chỉ người ăn gọi cá sẽ nghĩ chú ý đến là đinh lăng bây giờ cũng có thể tìm được ở Mỹ. Còn lá mồng lông, người miền Nam gọi búp măng tên không thanh lịch lắm, thì dễ dàng mua ở tất cả siêu thị trong vòng bán lẻ của nhà người Việt khi nào cho người dân nước họ biết thì họ sẽ bán nó vô cùng đắt (những dù sao vẫn rẻ hơn ích với món... giới thiệu!)

Mỹ hóa và Việt hóa

Gần mười năm trước khi rau củ Việt Nam tìm đến phố chợ hay chợ nông còn hiếm, người Việt vùng tiểu bang Washington thuê xe từ Seattle qua Canada đến phố Tiểu bang Vancouver là nơi có đủ mọi sản phẩm gốc Á Châu. Trước Mỹ, các cảnh sát biên phòng chỉ hỏi một câu theo thói quen là có mang gì vào Mỹ không. Những người vài lần hỏi nghi ngờ câu trả lời là “No!”, đòi hỏi mở thùng xe thì thấy những loại nào là nhãn, vôi, chôm chôm, cóc, củ khoai cho đến đồ ăn khác, và tất cả sẽ kiểm soát trên nên gửi gao họ. Bây giờ Vancouver vẫn còn là nơi đầy đủ loại nông phẩm Á Châu hơn đâu hết, những người Việt có chợ thì cũng chỉ tiêu thụ tại chợ chợ chợ mang về nhà vì ở Hoa Kỳ cũng đã khá đầy đủ.

Vẫn là bên cạnh nhu cầu tiêu dùng, người Việt luôn luôn có một sở thích cao hơn, đó là tự trồng tự trồng, và việc có trong vườn một loại cây gốc từ quê hương là niềm kiêu hãnh. Tuy vậy do sự du nhập có những khó khăn hoặc vì một số thực vật từ quê hương từ quê hương Hoa Kỳ có thể còn phong phú hơn đến loại ở Việt Nam, cho nên người ta đã xoay sở bằng cách lai tạo biến đổi giống sao cho chúng trở thành giống hay mang về Việt Nam nhiều hơn. Nhưng vậy có hai chi tiêu hàng ngày: Mỹ hóa các cây từ Việt Nam tìm và Việt hóa những cây đã có ở Hoa Kỳ.

Cây trái rau củ Việt Nam trên đất Mỹ

Tên: Củ Giấm; Hà Tĩnh Cát

Địa chỉ: Nhà, 30 Tháng 10 Năm 2011 05:53

